

Naročnina
 Dnevna izdaja
 za državo SHS
 mesečno 25 Din
 polletno 150 Din
 celoletno 300 Din
 za inozemstvo
 mesečno 40 Din
 tedenska izdaja
 celoleto na v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
 1 stoip. peti-vrsta
 mali oglasi po 150
 in 20, večji oglasi
 nad 45 mm višine
 po Din 250, veliki
 po 3 in 4 Din, v
 uredniškem delu
 vrstica po 10 Din
 a. Pr. večjem g.
 naročilu popusti
 Izide ob i zjutraj
 razen ponedeljka
 dneve po prežniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6-III
 Rokoni se ne vračajo, ne frankirano
 pisma se ne sprejemajo v Uredništvo
 telefon št. 2050, uradnik št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 v Ljubljani
 račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
 za inostrane, Sarajevski št. 7563, Zagreb
 št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Zgrešena politika

Potek reparacijske konference v Parizu, ki je zaradi nepopustljivosti nemških delegatov v nevarnosti, da se razbije, je jasen dokaz, kako se politika nemške republike po vojni ne da voditi po stvarnih vidikih, katere narekuje dejanski položaj v svetu, ampak po čustvenem razpoloženju in iluzijah nemškega nacionalizma. Kajti le-ta žalibog določa smer zunanji politiki Berlina, čeprav formalno večine naroda ne predstavlja in ga nemška oficijelna politika javno zatajuje. Toda miselnost je glavno in to ustvarjajo v Nemčiji patriotično zveneče fraze nacionalizma. Vendar pa so ravno najbistrejše glave, ki so, kakor vedno, v manjšini, tudi v Nemčiji čisto drugačnega mnenja in dr. Schachtove trmoglavosti v Parizu ne odobravajo, čeprav le-ta izvira mogoče samo iz namena, da od zaveznikov iztrguje pač največ, kar se da in višino nemških vojnoodškodninskih obveznosti za bodočo zniža na najmanjšo dosegljivo mero. Toda tej taktiki pomaga v njeni nepopustljivosti do skrajne meje baš posebna orientiranost nemške povojne politike.

Nemški nacionalizem je bil po porazu v svetovni vojni strašno prizadet in mesto zasanjanega gospodstva nad svetom je žel dolgo trajno politično in gospodarsko odvisnost od zapadnih velesil v obliki reparacij. Dočim bi s hladnim razumom in treznim pogledom v realne razmere računajoča politika Nemčiji narekovala, da se ta odvisnost po politiki odkritosrečne prilagoditve v novi svetovni položaj in čimbolj intimnega sporazuma z zapadnimi velesilami izpremeni v svobodno sodelovanje — pa se nemški državniki, ki so v Rathenau-u izgubili svojega edinega široko v bodočnost gledajočega politika, opirajo na dva druga faktorja: ruski boljševizem in ameriški imperializem, ki naj Nemčiji pomagata, da si osvoji svojo bivšo pozicijo v svetu. S čemer državniki igrajo na diplomatični šahovski deski, to se v nemški literaturi, duhovnem življenju in v agitacijski publicistiki pa po celi narodni vzgoji javlja kot stalna in smotrena usmerjenost: zvezati se z ruskim vzhodom in ameriškim kapitalom, da se ob svojem času Franciji, s katero je po nemškem mnenju Anglija danes zvezana za življenje in smrt, vrne milo za drago. Čeprav še tako sublimirana, je tudi oficijelna nemška politika čisto revanšna politika, politika resentimenta, politika zagrenjenosti, ki misli samo na povračilo.

Ta politika pa je v svojem temelju napačna in sicer s čisto realnega stališča. Nočemo namreč zaenkrat govoriti o njeni principijelni zgrešenosti, dasi bi bilo to v interesu kulturne in politične ter gospodarske solidarnosti Evrope, ki bi bila po ameriškem imperializmu pravtako ogrožena kakor po diktaturi moskovskega Kremlja. Francija je danes v Evropi najmočnejši branik zapadne kulture in tradicij, pa bi sodelovanje z njo in vzoredna politika v vseh svetovnih zadevah ne bila za Nemčijo samo nujen moralen zahtevek ampak tudi praktična potreba, kar uvideva ne samo del nemških socialistov in najboljši vrhovi demokratske inteligence, ampak tudi najplemenitejši iz krščanskega mladinskega gibanja, ki propoveduje odkrito izmirjenje s francoskim narodom.

Toda nemškonacionalistična šovinistična omejenost ne mara niti za idealne razloge niti vidi velikanskega pogrška v svojih »realno-političnih« računih. Da bi se Anglija in Zedinjene države severne Amerike resno sprle za gospodstvo sveta, kakor se nadeja nemška javnost, je prazna samoprevara. Anglija bo ostala na eni strani prijateljica Francije in se bo na drugi znala sporazumeti z Washingtonom. Nemški politiki radi želje po takih iluzijah očitno ne znajo prav brati angleških in ameriških listov, ki kljub slučajni zaostrenosti polemike v resnici le delajo za angleško-ameriško interesno solidarnost, kar je tudi čisto naravno. Če bo Angliji svobodno v slučaju potrebe pošiljati svoje bojne ladje iz Atlantskega oceana v Tih, Amerika pa se ne bo imela bati ne angleške ne nobene druge konkurence v latinski Ameriki, ki zanjo pomeni v gospodarskem oziru več kot Evropa in ves ostali svet, bo vsak pameten človek iz anglosaksonske rase dal prednost dobri medsebojni kompaniji nego slabi medsebojni konkurenci — a Francija bo z veseljem ostala še dalje v tej dobri in gotovo dobičkanosni družbi, gledajoč, da ameriški kapital ne bo preveč zaslužil Evrope v škodoželjno zadovoljnost nemških revanšnih politikov. Prav to bo pogubilo to politiko, da hoče vpostavitev Nemčije za cenno še tako velikih tradicionalnih kulturnih dobrin in vrednot našega kontinenta. Katereh

Vladni načrt konkordata izdelan

Stari srbski konkordat vsled spremenjenih razmer le deloma podlaga S konkordatom bodo rešene tudi kulturno - politična in verska uprašanja

Belgrad, 22. aprila. (Tel. Slov.) Načrt konkordata, kot si ga zamišlja naša vlada, je izdelan. Ni še določen dan za začetek pogajanj. Za podlago novemu načrtu konkordata je služil v gotovem oziru stari srbski konkordat iz l. 1914. Vendar pa so razmere, ker je število katoličanov vse drugo in so cerkvene razmere bistveno drugačne kot v stari Srbiji, spremenjene. Katoličani ne tvorijo nobene manjšine, kakor je to bilo v stari Srbiji. Manjka torej osnova, na podlagi

katere so katoličani v stari Srbiji stavili svoje zahteve, ko se je sklepal konkordat. Čeprav ni še določen rok pogajanj, se čuje, da se ne bo dolgo odlagalo, ker so v Belgradu na dnevnem redu razna vprašanja kulturnega in verskega značaja, ki bistveno tangirajo cerkev. V tem oziru obstoja že gotova tradicija in so šolska, kulturno-politična in verska vprašanja v ozki zvezi med seboj in je torej računati, da se bo konkordat s temi zakoni istočasno uzakonil.

Razprava proti morilcu Ristoviča

Zagreb, 22. aprila. (Tel. Slov.) Danes se je pričela razprava proti Josipu Suniču, ki je obtožen umora urednika belgrajskega »Jedinstva«, Vladimirja Ristoviča. V Zagrebu je vladalo za razpravo ogromno zanimanje. Preiskovalni sodnik je dovolil, da se izda le omejeno število vstopnic, tako da je bilo v dvorani le okrog 60 oseb, vstevši časnikarje iz vse države. Policija je storila vse korake previdnosti. Močna policijska straža je obkolila vso zgradbo. Vsi tisti, ki so bili spuščeni v razpravno dvorano, so bili preiskani.

Senatu predseduje Ivan Bačac. Državni pravdnik je dr. Ružić. Obtoženca zagovarjajo dr. Ivan Pernar, dr. Milan Budar in dr. Sekula Drljević. Razprava se je pričela ob 9. Obtoženec je povsem miren. Na vsa vprašanja odgovarja jasno. Med obtoženci so obtoženci roditelji in ločena Ristovičeva soproga. Prič je prišlo le 10, 8 pa jih je bilo ali zadržanih ali pa niso hotele priti.

Obtožnica navaja podrobno o umoru ter obtoženčev izpoved, ki jo je podal preiskovalnemu sodniku. Umor se je zgodil tako, da se Ristovič ni mogel braniti. Razen umora je Sunič obtožen tudi težke poškodbe, ker je udaril detektiva Plantazarja in omladinca Jakopiča.

Obtoženec je izjavil, da je obtožnico razumel in da se čuti po zakonu krivega. Ne smatra pa se krivega tistih dejanj, ki mu jih obtožnica imputira. Zagovornik Budak je predlagal, da se pozoveta dva psihiatra, ki bi med razpravo opazovala obtoženca, da bi se dokazalo, če je storil dejanje v stanju efekta,

kar izključuje odgovornost. Sodišče je predlog odklonilo, češ da se ni pri nobenem dejanju ugotovilo, da bi bil obtoženec abnormalen.

Obtoženec izpoveduje, da je napravil hudodelstvo pod vtisom nevarnosti, ki je pretela življenju voditeljev KDK od strani Ristoviča. Ko je Sunič opazil, da se Ristovič svobodno giblje po Zagrebu, se mu je stemnilo pred očmi, da se ni več zavedal, kaj se z njim dogaja.

Predsednik mu predoči njegovo izpoved v preiskovalnem zaporu, ki se z današnjo ne vjema. Obtoženec izjavlja, da so ga k tej izjavi prisilili, ker ga je policija tolkla. Sodni zdravnik dr. Riesner trdi, da je imel Sunič ob predaji več plavih črt na telesu, ki verjetno izhajajo od pendreka. Nato so se prečitale izjave in izpovedi policistov, ki so imeli opravka z Suničem.

Na popoldanski razpravi je bil najprej zaslišan detektiv Plantazar. Za njim pa je bil zaslišan Dimitrij Spanovič, ki izjavlja, da je preganjal Vlado Ristoviča in ga hotel dati aretirati, ker se je bal, da bo umoril Stjepana Radića in Pribičevića.

Ko bi bil imel biti zaslišan Slavo Djurak, je državni pravdnik protestiral proti zapri-segi, ker da je Djurak vpleten v zadevo samo. Ugovora državnega pravdnika pa sodišče ni vpoštevalo in je Djurak prisegel. Izjavlja, da je bil proti Ristoviču ker se je tudi on bal, da ne bi ubil vodij KDK.

Ko to poročamo, razprava še traja.

Najnovejša „emigrantska junaka“

Naši državni neprijateljsko razpoloženo časopise poskuša dati nekako važnost bivanju dr. Pavelića v Sofiji in njegovem pobratovanju z »makedonstvušćimi«. Poveljuje ga, da je prišel tja kot nekaki zastopnik Hrvatov, ker ne mara vedeti, da je bil ta gospod predstavnik Hrvatov samo takrat, ko je prihajal vsakega prvega na blagajno belgrajske skupščine po — dnevnice.

Prepričani smo, da bodo celo »makedonstvušćii« toliko pametni in kmalu odpovedali svojo podporo temu avanturistoma.

Belgrad, 22. apr. (Tel. Slov.) Bivanje dr. Pavelića v Sofiji se obsoja kot gibanje »žalostnega emigranta«, ki je odšel v Sofijo, da tam ustvari zaroto z »makedonstvušćimi« proti naši državi. Ne samo belgrajski, ampak tudi zagrebški krogi obsojajo najostreje to Pavelićevo kampanjo proti naši državi, ki nikakor ni v korist mirnemu razvoju na Balkanu, niti ne hrvatskemu naredu. Tudi se bolgarski vladi po pravici zamerja, da je dopustila manifestacije za ta dva »junaka« in bo potrebno podvzeti primerne korake, da se v bodoče prepreči taki izlivi prijateljskih težej v času, ko se naša država trudi storiti vse, da na Balkanu zavlada mirno in prijateljsko sožitje.

Vseled tega je bil danes popoldne v avdenci pri kralju belgrajski nadškof, da v imenu vsega jugoslovanskega episkopata stavi zahteve in izrazi stališče katoliške cerkve na najvišjem mestu. Istočasno se je volila delegacija katoliškega in pravoslavnega episkopata v Belgradu. Temešvarski pravoslavni škof in član sv. sinoda dr. Letić je pooblaščen, da stori korake v imenu pravoslavne cerkve. Delegacija je za jutri prijavljena pri prosvetnem ministru Maksimoviću, da mu razloži svoje stališče in zahteve obeh cerkev glede versko-nravne vzgoje.

danes opazili niti tako očitnega dejstva, da velik del posojil, ki jih je Amerika Nemčiji dala, izvira iz francoskih naložb! Nemčija se naj vrne k onim zunanje-političnim smernicam, ki so jih po velikem porazu nakazali njeni najboljši misleci; edino to je v korist nemške države. Prijateljstvo s Francijo in njenimi zavezniki, kamor ima nemška trgovina ogromne možnosti industrijskega izvoza, bi morala biti os nemške vstavovitvene politike, ne pa fantastične kombinacije užajenega, povračila željnega slepega nacionalizma, ki vsa dejstva krivo vidi. To mora Nemčiji nasvetovati vsak njen resničen prijatelj.

Oprostitev trošarinskih kazni

Belgrad, 22. apr. (Tel. Slov.) Finančno ministristvo je poslalo na vsa finančna ravnateljstva tri okrožnice.

I. okrožnica se tiče zakona o aboliciji in amnestiji od 10. aprila 1929 za kazniva dejanja vseh oseb, ki so storile kakršnokoli kaznivo dejanje po zakonu o državnih trošarini do 31. decembra 1928. Ker so ti postali prosti vsake kazni, izdaja glavno davčno ravnateljstvo zaradi splošne uporabe gornjega zakona ta-le navodila:

Za vsa trošarinska kazenska dejanja, izvršena do 31. decembra 1928, za katere se kazni še ni izrekla, bo ravnateljstvo opustilo vsako nadaljnje kazensko postopanje in bodo dotični morali plačati samo trošarino. Za kazniva dejanja, za katere se je kaznen že izrekla, pa se še ni plačala, ravnateljstvo kazni ne bo zahtevalo, ampak samo trošarino. Za tista kazniva dejanja, za katere se je kaznen že izrekla in plačala, pa se plačane vsote ne bodo vrnile.

II. Na vprašanje zagrebske trgovske in obrtne zbornice in zastopnikov nekaterih zasebnih tvrdk, kako je razlagati vprašanje obdačenja trgovskih potnikov in potujočih agentov, je glavno davčno ravnateljstvo izdalo to-le navodilo:

Že prej je izdalo glavno davčno ravnateljstvo navodila glede tega obdačenja. V teh navodilih pravi, da so trgovski potniki in potujoči agenti ljudje s samostojnim poklicem, ki spadajo pod obdačenje. Ni nobenega dvoma, da se te odredbe nanašajo tudi na trgov. potnike in potujoče agente, ki delajo v ostalih področjih. Z njimi je postopati na enak način brez ozira na vrsto in stroko posla, s katerim se bavijo. Ali naj potujoči agenti in trgovski potniki plačajo povprečno 1000 Din letnega davka, ali naj se v posameznih slučajih davek določi po davčnem odboru, je odvisno od njihovega dela. Ako potujoči agenti in trgovski potniki opravljajo svoj posel pretežno s hojo od mesta do mesta, spadajo brezpogojno pod obdačenje s stalno vsoto 1000 Din. Če pa svoje posle opravljajo največ v enem delu pokrajine in ne potujejo od mesta do mesta, spadajo pred davčni odbor.

Glede legitimiranja trgovskih potnikov in potujočih agentov, naj se postopa tako-le: Trgovski potniki, ki se nahajajo v službi, se bodo legitimirali na potu s knjižico, da so davek plačali. Trgovski potniki in potujoči agenti, ki se s tem poslom bavijo kot s samostojnim poklicem in ne spadajo pod fiskalno obdačenje v višini 1000 Din, se bodo legitimirali na potu z davčno knjižico.

III. Bančno društvo je vprašalo, kako se razlaga čl. 82. zakona o neposrednih davkih. Na to vprašanje odgovarja glavno davčno ravnateljstvo, da se morajo smatrati za režijske stroške plačani vojni in povojni davki, kakor je to urejeno v čl. 175. finančnega zakona za leto 1926-27. Nasprotno se davek plača po predvojnem zakonu o davku, po katerem se te doklade razvrščajo in morejo šteti v davčno osnovo.

Belgrajske vesti

Belgrad, 22. aprila.

Gozdni zakon. Svoječasno je minister za šume in rude Radivojević imenoval posebno komisijo za izdelavo enotnega gozdarskega zakona. Komisija je izdelala načrt, ki vsebuje zelo ostre odredbe za zaščito našega gozdarstva in bo jutri predložila ta svoj načrt ministru.

Predsednik zagrebskega banskega stola Bačac je imel v pravosodnem ministristvu dolgo konferenco. Gre za pregrupacijo tamošnjega uradništva.

Oblastna komisarja ljubljanske in mariborske oblasti dr. Natlačen in dr. Leskova se mudita v poslih obeh oblasti v Belgradu.

Deputacija evangeličanov iz Prekmurja se mudi v Belgradu. Obiskala je pravosodnega in prosvetnega ministra v zadevah ureditve njihovih verskih zadev in šol.

Zakon o državnih cestah je odbor treh pregledal. Načrt se predloži VZS svetu.

Upravni odbor Narodne banke je imel danes sejo in obravnaval tekoče zadeve.

Zdravstveno stanje vojvode Stepanovića se stalno boljša.

Delavci, ki se hočejo izseliti v Argentino, se opozarjajo, da vesti o zaslužku niso resnične in da so pogoji za delo slabi ter da vladatam malaria.

Ljubljanski proračun pred občinskim svetom

Povišan proračun - Nove davščine - Poezija g. Tavčarja - Stvarni kritiki: „duhoviti“ medklici

Spomladansko zasedanje občinskega sveta slovenske prestolice je bilo sinoči odprto. Ze prva seja je pokazala, da bo to, sicer kratko zasedanje zelo živahno, še bolj pa važno za žep ljubljanskih davkoplačevalcev. Predložen je proračun za računsko leto 1929. V »Slovenca« *od 20. t. m. smo obširno informativno spregovorili o njem. Številke so visoke, dosti višje od lanskega leta, zato bodo seveda tudi davščine in razne občinske doklade temu primerno zvišane, kajti one tvorijo glavni vir dohodkov.*

Priznati se mora, da se je finančni strokovnjak g. Tavčar z hvalevredno vneto potrudil dokazati upravičenost tega poviška. Nad tri ure je trajalo njegovo poročilo, v katerem je v podrobnostih utemeljeval vsako postavko zase in se posebno toplo zavzel za nameščence, za katere gre po njegovem računu samo 23 odstotkov od proračuna in tudi njihove plače še davno niso dosegle zlate paritete. Objektivnost poročila g. Tavčarja je precej trpela vsled polemike proti kritiki občinskega gospodarstva. V javnosti se je zelo neugodno sprejela vest o povišanju proračuna, ker je vsakdo pričakoval, da se bo tudi v Ljubljani upošteval apel, ki ga je v posebni okrožnici naslovil na vse samoupravne jedinice finančni minister in v kateri poziva na čim največjo štednjo.

Tudi se v javnosti zelo podčrtava dejstvo, da so se vladajoči krogi v občini pri sestavi proračuna zelo malo, v mnogih slučajih prav nič, ozirali na zahteve in želje posameznih slojev in krajev našega mesta.

Debata, ki se je nato razvila k proračunu, in poročilo g. finančnega strokovnjaka je bila zelo stvarna, če ne vpoštevamo neslanih medklicev nekaterih občinskih svetnikov. Tako izvajanja obč. svetnika Ivana Hribarja in dr. Vladimira Ravniharja so bila tako utemeljena in v kritiki tako prepričljiva, da so jima morali sugestivno odo-

bravati tudi pristaši tiste večine, ki se je pokazala že v finančnem odseku in katere politično stran je ravno g. dr. Ravnihar v svojem govoru zelo točno osvetlil.

Skraino mučen vtis je naredil nastop obč. svetnika g. Rupnika. Dokler ni pričel govoriti g. Ravnihar tega gospoda sploh nismo videli v dvorani. Med tem govorom pa se je vsedel na svoje mesto v zadnji klopi in je na pobudo in s krepko pomočjo svojih večinskih prijateljev med govorom bivšega župana g. Hribarja uspel, ... v prvo klop Razumemo utrujenost g. Rupnika, ne meremo pa razumeti medklice o naših častnikih. Ko je obč. svetnik g. Hribar zagovarjal racionalnejše socialnejše izvajanje stanovanjske politike mestnega magistrata, je g. Rupnik kot dobro informiran član magistrata večine v njen zagovor zmogel sledečo medklico:

»Oficirji pa v mestni hiši stanujejo!«

G. Hribar ga je krepko zavrnil, da morajo pač tudi častniki naše hlabre armade neke stanovati, g. župan pa, ki je sicer zelo rad delil ukore radi žalitev občinskega sveta, občinskemu svetniku Rupniku ni dal ukora.

Kljub stvarnim argumentom kritike gg. dr. Ravniharja in Hribarja, iz katere je odsevala čista ljubezen do naše bele Ljubljane in do domovine, pa so od strani pristašev nekatere večine, ki se je izkristalizirala že v finančnem odseku, padali ugovori in čudni medklici. Bili so taki, da je zavladalo težko razpoloženje — da ne rabimo krepkeje označbe. Tako g. dr. Ravnihar in g. Hribar sta šla preko takih smodrosti in sta povdarjala samo in edino koristi ljubljanskih meščanov. Istočasno pa sta obsodila tendenco, da bi se že v ljubljanski mestni odbor vnesel oni zgrizeni duh strankarstva in partizanstva, radi katerega smo v gospodarstvu slovenske prestolice prišli skoraj na rob prepada.

Poročilo finančnega odseka

Otvoritev seje

Sejo je otvoril ob 5 župan dr. Puc. Prisotni občinski svetniki razen dr. Gosarja, prof. Jarca in Urbasa, ki so se opravičili. Župan je prečital imena darovalcev za reveže.

Poročevalec finančnega odseka obč. svetnik Tavčar je v svojem nad poldrugo uro trajajočem poročilu podal dokaj izčrpen obris novega občinskega proračuna za l. 1929.

Ves proračun mestnega zaklada za leto 1929: potrebščine v znesku 47.506.098 Din, pokritja pa 48.115.861 Din, torej bi imel proračun za l. 1929 609.763 Din prebitka. Od tega prebitka pa naj bi se porabilo za pokritje primanjkljaja iz leta 1928 622.182 Din — torej znaša primanjkljaj še vedno 12.419 Din.

Potrebščine (številke v oklepaju navajajo kritje) so te:

Splošna mestna 8.478.788 Din (2.062.662 Din); mestna poslopja in zemljišča 4.372.669 (2.861.761); hranilne vloge in vrednostni papirji — (89.155); mestna podjetja in občinske davščine 7.191.575 Din (33.521.574 Din); občinska posojila 4.525.915 Din (2.432.341 Din); ceste, ulice in trgi 10.245.057 Din (4.827.940 Din); socialno skrbstvo 4.880.957 Din (1.114.840 Din); zdravstvo 1.560.246 Din. (457.000); šolstvo 3.057.900 Din. (598.180); znanost, umetnost in prosveta 635.000 Din (—); prenešen deokrog 592.247 Din (300 Din); Raznoterosti 1.947.244 Din (150.100 Din).

Izredni promet navaja 17.397.167 Din potrebščin in 16.566.000 kritja.

K mestnemu proračunu so poslane svoje mnenje Zbornica IOI, Zveza industrijcev, Zveza obrtnih združenj, trgovski gremij in društvo hišnih posamestnikov. Zlasti zadnje je zahtevalo zelo skrajne ukrepe za zmanjšanje občinskega proračuna, kakor znižanje osebnih izdatkov, podraževanje raznih sol, znižanje vodarine in gostiščine na 5 odstotkov itd. O vseh teh vlogah je finančni odsek vodil evidenco in je njihovim zahtevam po možnosti ustregel.

Proračun je le nekoliko višji kot lanski. Med poviški kritja je upoštevan tudi znesek 242.000 Din kot najemnina za vojašnice. Ta znesek pa bo težko iztirjati. Med izdatki so novi za mestna zavetišča 296.000 Din, za zdravljenje bolnikov 100.000 Din in prispevki za vzdrževanje policije po novi vladni odredbi 293.000 Din.

Poročevalec je napovedal, da bo moral biti proračun za leto 1930 ugodnejši, to je manjši, kajti radi trošarinskega zakona se bodo dohodki mestne občine v letu 1930 zmanjšali za približno 3.000.000. Te izgube ne bo mogoče nadomestiti z novimi davščinami in jih bo možno nadomestiti z drugimi dohodki. Te tri milijone bo pač morala mestna občina pristižeti iz druge, v tem oziru je važno vprašanje reorganizacije mestne uprave in komercializacije mestnih podjetij. Novo ustanovljeni reorganizacijski odsek bo imel še mnogo dela. Mestna gospodarska podjetja si bodo morala iti roko v roki in ne nasprotno, kot pogosto dosedaj. Voditi se bodo morali ne po trenutnih načelih, ampak po ustaljenih gospodarskih programih. Potrebna je rešitev vprašanja mestnih dolgov in ustanovitve finančno-političnega referata.

Bodočnost mesta je odvisna od razvoja industrije in dotoka tujeskega prometa. Šele, če se posreči privabiti oboje v Ljubljano, potem je razvoj Ljubljane zagotovljen, kar je želja in zahteva vsakega Ljubljančana in Slovenca.

Osební izdatki

Poročevalec je nato tolmačil razne postavke v proračunu. Vseh mestnih uslužbencev je sedaj 487, ki prejema skupno letno plačo 12.564.347 Din. Pri splošni upravi prejema mestni uslužbenec 9.753.373 Din plače (25% vseh izdatkov) pri mestnih podjetjih pa 2.808.974 Din (23%). V primeri z drugimi mesti odstotek osebnih izdatkov v Ljubljani ni velik. V Zagrebu znaša pri proračunu 79 milijonov Din 29%, v Mariboru pa tudi 29%. Finančni odsek, je sklenil predlagati znižanje izrednih draginskih doklad, za stavbne komisije in črtanje nekaterih doklad delavcem izven urada, kar bi zneslo letno 269.000 Din prihranka. Največ mestnih uslužbencev (43%) prejema 2000 do 3000 Din mesečne plače. Plače mestnih uslužbencev so v primeri s predvojnimi zelo nizke in niso še dosegle zlate paritete. Saj se je samo število osebja v nekaterih uradih celo podvojilo in potrojilo, izdatki pa so se — seveda po indeksu 1 zlate krona je 16 Din je le neznatno dvignili, ponekod pa celo zmanjšali. Potreba po novih uslužbenih je že popolnoma izčrpana. Glavni vzrok pritožb brez pomanjkljivosti uprave ni pomanjkanje uradništva, temveč zastareli sistem uradovanja. Reorganizacijski odsek se je že lotil rešitve tudi tega vprašanja.

Z dnem 1. novembra 1928 je prejelo pokojnino 67 upokoencev 2.246.927 Din letno. V pokojninski fond plačuje sama mestna občina in njena podjetja, kar obremenjuje proračun.

Ob sklepu izvajanj v splošni upravi je poročevalec povdarjal potrebo, da se v bodočih poglavjih črtajo vsi škodljivi izdatki in da se zmanjšajo službene potrebe.

Mestne hiše

Poročevalec je navajal, da ima mestna občina sedaj 177 stanovanjskih poslopj, v katerih stanuje 989 stank s skupno 4435 člani, ko bo na naseljena nova hiša na Poljanah, bo v mestnih poslopih stanovalo 5100 oseb, to se pravi vsak enajsti prebivalec Ljubljane. Od prevrta dalje je mestna občina žrtvovala za zgradbo 29.167.989 Din, za zgradbo Delavske zbornice, vil za topničarsko vojsnico in hiše na Kozeljki pa 36 milijonov Din, kar znaša skupno 66.177.169 Din. Zadnja poslopja so bila grajena na račun akcije z obligacijskim posojilom, ki ni popolnoma uspelo in manjka še svojih 25 milijonov Din. Ko je leta 1921 mestna občina gradila hišo na Janežičevi cesti, je veljal kvadratni meter etaže 612 Din. Ta znesek se je do l. 1925, ko se je stabiliziral, dvignil na 1060 Din. Najcenejše pa so bile hišice na Vodovodni cesti, kjer je veljal kvadratni meter 535 Din. Primanjkljaj mestnih hiš znaša 3.630.560 Din, v ta znesek je všteta anuiteta mestnih hiš. Najemnina stanovanj se odmerja po kvaliteti, legi in kvadraturi stanovanja. Najemnina se v splošnem ne bodo moge povišati, ker so že itak previsoko odmerjene, pač pa se bodo regulirale. Dosedaj so stranke v mestnih hišah dolžne na najemnini 312.000 Din. 62 družin z 234 člani stanuje v nehygieničnih mestnih stanovanjih.

Letos bo mestna občina v glavnem popravila razna svoja poslopja, kakor magistrat, Mladiko, Grad, itd. Mestna občina dosedaj v gradbeni akciji ni samo sama gradila poslopja, temveč je podpirala tudi razna stavbna društva, katerim je izdala za 27.712.000 Din garancij.

Pri mestnem magistratu je do dne 1. marca vložilo 1588 družin prošnje za stanovanja. Ze v predvojni dobi je stanovanj v Ljubljani primanjkevalo, sedaj pa je trditev velikih krogov, da je v Ljubljani dovolj stanovanj, toliko bolj neutemeljena.

Mestna občina bo stremela za tem, da prevzame erar v last mestne vojašnice. Akcija za prenos smodnišnice v Nadgorico ni uspela, radi pretiranih zahtev tamkajšnjih posestnikov. To je v škodo Ljubljane, ki se ne more širiti proti severu.

Govornik je obravnaval še ostala poglavja proračuna, kakor socialno skrbstvo, šolstvo, znanost in umetnost, prenešen delokrog in zlasti občinska posojila in vrednost mestnega imetja, ki znaša okrog 300.000.000 Din. Mestna občina ni prezadolžena, ker ta vrednost daleč presega vsoto vseh dolgov, davčna moč mestne občine pa je še trdna.

Nato se je razvila načelna debata

Obč. sv. g. Bahovec

je kot prvi govornik opozarjal na nedostatke v proračunu in posebej podčrtal težko stanje trgovskega stanu, predvsem detaljistov. Opozarja na apel velikega župana ob zaprsegi novih občinskih svetovalec, da naj jim bo geslo v gospodarstvu: štednja, štednja, štednja. V istem smislu je opozarjal tudi finančni minister v svoji okrožnici od 16. januarja, kjer pravi, da ne bo dovolil nobenega poviška kakor 10%.

S tem proračunom pa se zvišuje užitina za 25%, ki jo bodo morali plačati večinoma detaljisti. Ni pa nobena tajnost, da je v Ljubljani skoraj četrtina detaljistov zelo zadolženih. Konkursi so na dnevnem redu, sedaj pa so padla še nova bremena na njihova ramena.

Poročevalec je dejal, da je treba pospeševati industrializacijo, proračun pa uvaža povišek uvoznine za 50%. Ta postavka je tudi proti občinskemu redu.

V imenu svojih sotrpinov (obč. svet Turk: »Kateri pa so ti sotrpini?«), v imenu trgovskega stanu je protiven takemu gospodarstvu. Posebno še, ko občina na drugi strani meri z drugim merilom kakor n. pr. pri odmeri stanarin v svojih hišah.

Za njim je govoril obč. svet.

g. dr. Vladimir Ravnihar

ki je v dobro utemeljenem govoru izpodbijal poročilo finančnega odseka.

Izvajanja g. Ravniharja so bila zelo učinkovita. V stilistično dovršenih izjavah je on podal splošno, morda nobjektivnejšo kritiko ne samo proračuna kot takega, še bolj pa magistratne politike sploh. Ne samo člani občinskega sveta, tudi uradništvo magistrata se je polnoštevilno zbralo, in poslušal g. Ravniharja, katerega govor prinesemo podrobneje v jutrišnji številki.

G. Ivan Hribar

Podobno, mestoma zelo ostro je kritikal mestni proračun g. Ivan Hribar. V glavnem je grajal, da ni proračun tehnično in stvarno dovolj juse, da se proračunavanje ni vršilo vedno pravilno, da so osebne potrebščine posameznih proračunov mnogo previsoke, da donajajo mestna poslopja in zemljišča mnogo premalo in da so zlasti gerenti mnogo preveč zadolžili mestno občino.

Napačno je, da se izkazuje davščine, za katere je treba šele izposlovati dovoljenje višje oblasti, že kot sklenjeno stvar ter postavljati njihov dohodek kot kritje v proračun.

Napačno je nadalje, da se pri posameznih poslopih navajajo med vzdrževalnimi stroški anuitete za posojila. Tako se pride do neverjetne anomalije, da se vzdrževalni stroški proračunavajo z 1 in pol milijona Din več, kot pa dajejo ta poslopja in zemljišča dohodkov. Tako proračunavanje mora imeti kvarne posledice za kredit ljubljanske občine.

Neskladno je, da se v proračunu mestne elektrarne proračunavajo osebni izdatki ne na račun plač in pokojnin, ampak tako, da se odbijajo od dohodkov dotičnega naslova, s čemer se zabriše sled o nekem delu osebnih izdatkov.

V stvarnem oziru se kritje ne bi smelo proračunavati preoptimistično, ker bi se moglo potem uvesti med potrebščine stvari, katerih izvršba ni nujna.

Glede stvarnosti posameznih proračunskih postavk delajo nekatere vtis skrajno polratnega gospodarstva. To dokazujejo številke proračunov.

Preveliki osebni izdatki

Tako znašajo vsi osebni izdatki mestnega zaklada in vseh mestnih podjetij 25.450.620 Din. Vse potrebščine vseh proračunov pa 66.576.21. Din. Osební izdatki znašajo torej 38 23%. Naravnost porazujoč pa je odstotek za potrebščine za osebne izdatke pri nekaterih proračunih. Tako znaša ta n. pr. v mestnem zakladu 45%, pri mestnem pogrebem zavodu 38.09% in pri mestni zastavljalnici celo 56.64%.

Poročilo mestnega knjigovodstva navaja sicer osebne izdatke s 15.813.000 Din, dočim znašajo ti po mojem poročilu 19.121.000 Din, torej za 3.308.000 Din več. To pa vsled tega, ker so nekateri osebni izdatki do neke mere skriti. Tako se n. pr. v prvi partiji črke B prvega poglavja navaja kot potrebščina za uradne prostore vsota 434.105 Din.

V tej vsoti pa je, kar pač nikdo ne bi pričakoval, obsežen ni manj kot 342.805 Din za osebe izdatke.

G. Ivan Hribar prehaja nato

na kritiko mesinega gospodarstva

od l. 1922 dalje. Uvodoma ostro graja slabe posledice tedanje koalicije, ker se je tedaj mnogo preveč dovolilo mestnim uslužbencem. G. Ivan Hribar pravi naravnost, da so tedaj nastali delavski »sovjetci« *za zvišanje službenih prejemkov. Ti »sovjetci« *so dosegli, da so se dovoljevali uslužbencem 300% doklade k stalnim plačam. Tudi zveza magistratnih organizacij v Ljubljani je po mnenju g. Hribarja uradniški »sovjetci«. Nihče ne zavida mestnemu uslužbencu nekoliko boljšega položaja, toda lok ne sme biti prenapet. Komisarji ne bi smeli po § 87 službenega reda zviševati službenih prejemkov. »Kljub temu so pa uslužbenki »sovjetci« *vplivali na komisarje zaradi zvišanja službenih prejemkov in je ravno iz dobe, ko je bil komisarjat v rokah tako zvanega »Triglava« *(Likozard, Puc-Turk) mestni budžet obtežen s povišanimi osebnimi izdatki.****

Nato govori g. Ivan Hribar, da se je tudi prekomerno najemalo novo uslužbenstvo iz strankarskih razlogov.

Mestna poslopja

Obširno govori nato g. Ivan Hribar o gospodarskih mestnih poslopih in zemljišcih. 75 poslopij, in zemljišč, za katerih vzdrževanje se je proračunalo 2.291.527 Din, donaja samo 570.242 Din čistih dohodkov. Tako slab efekt da je za mestno upravo pravi testimonium paupertatis.

62 milijonov 837 tisoč občinskih posojil že pritiska na žep občinskih davkoplačevalcev, najeti pa jih bo treba še 45.851.000 Din in bodo znašali konec računskega leta 1929 vsi občinski dolgi 128.708.848 Din.

G. Ivan Hribar navaja potem podrobne številke o vzdrževanjih, izdatkih in potrebščinah ter dohodkih vseh mestnih poslopij. Graja, da se je mestna uprava premalo brigala, da bi povzdignila vrednost mestnih poslopij. Tako je veljalo vzdrževanje Podturske graščine v 2 letih 279.043 Din. Donajalo pa je le 35.632 Din letnih dohodkov. Pred vojno pa je donajala ta graščina 17.000 kron (ali okoli 190.000 Din), vzdrževanje pa je veljalo 1800 kron (ali okoli 20.000 Din). Poslopja, ki so se zgradila za omiljenje stanovanjske bede, donajajo 288 tisoč Din, anuiteta za posojila pa 1 milijon 845 tisoč, in mora tako občina vsako leto doplačati preko 850 tisoč Din. Pri tem pa so še zastanki na najemščinah, ki znašajo skupno ni manj kot 754 tisoč Din, pri čemer je erar v zastanku s preko pol milijona Din. Mnogo bolje bi bilo, da bi občina za zidanje stanovanj pridobila privatni kapital, kakor pa da sama zida.

Nato govori g. Ivan Hribar še obširno o mestnih podjetjih in davščinah ter občinskih posojilih. Danes znašajo ti že okoli 120 milijonov Din, l. 1910 pa so znašali v sedanji valuti okroglo 13 milijonov 600 tisoč Din, od katerih pa je bil precejšen del že amortiziran.

Ni čuda, če bo treba poleg občutnih posrednih davkov pokriti po predlogu mestnega magistrata z dokladami k neposred. davkom pokriti še 14.150.000 letnega nedostatka. Nerazumljivo je pri takem stanju stvari, če si upa magistrat v »izrednem prometu« *predlagati še nove nerentabilne investicije.*

Glede meščanske imovine pravi g. Hribar, da so vzdrževalni stroški zelo visoki (173.479 Din), za 28.479 več, kakor so bili proračunani. Najemščina je sedaj povišana za 50.000, a je še vedno mnogo prenizka z ozirom na lego poslopja, udobnostjo stanovanj in prikladnostjo poslovnih lokalov (429.475 Din).

Samostojna mestna podjetja.

Razven mestne zastavljalnice so vsa ta podjetja mišljena kot dobičakarstva podjetja in zato se je v njih vpeljalo tudi trgovsko knjigovodstvo. Ne pa tudi trgovski duh. Plače v teh podjetjih bi morale biti odvisne od večjega ali manjšega uspeha podjetij. Potem bi bila tudi gorečnost uslužbencev večja in potem ne bi bilo mogoče, da bi bil pasiven mestni pogrebni zavod, kar mi bo gotovo pritrldi tovariš g. Josip Turk, v čegar rokah je pogrebno podjetje prav dobro uspevalo. Cisto zavožena je bila misel, pobirokratiti mestno priprego.

Nato govori g. Hribar zelo obširno o tem, kako je bilo mogoče, da so mogli gerenti tako gospodariti. Temu so bile krive strankarske razmere.

Želodčne bolečine ponoči.

Izmed številnih želodčnih nerednosti so za vsakogar najneugodnejše želodčne bolečine ponoči. Vzemite zdravilo in ne bo vam treba radi želodca trpeti po dnevi in bdeci ponoči. Ako vzamete prašek **Magna**, boste hitro in gotovo odstranili vzrok vsega zla. Nevtralizira kislino, ki povzroča fermentacijo hrane in razvijanje plinov, ki napenja želodec in povzročajo vsakovrstne bolečine. Prašek **Magna** ne samo odstranjuje kislino, temveč tudi miri in ščiti nežno želodčno opno in urejuje prebavo. Kupite še danes zavojo praška **Magna**, vzemite ga malo žličko v pol kozarca vode in videli boste, kako dobro boste spali in kako lahki in sveži boste vstali.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah, 1 zavoječek s točnim navodilom Din 4.—

vsled katerih ni nadzorna oblast nikdar tako nastopila, kakor bi morala. S 6. januarjem pa je bil napravljen tem razmeram konec in zato je nerazumljivo, če priporoča finančni odsek sprejeti proračuna, ki se prav nič ne razlikuje od gospodarstva, kakor so ga vpeljali gerenti.

Kdo je odgovoren za škodo.

Ker je nadzorna oblast pritrdila poslovanju gerentov, je prešla odgovornost za nastalo škodo na vel. župana, oziroma na osrednjo vladu. S pravnega stališča bi se dalo to mnenje tudi zagovarjati. Ne kaže pa spuščati se z državo v kaka vpletanja ali celo pravdo. Država je krenila sedaj na nova pota in naredila križ čez preteklost in zato je najbolje, da isto storimo tudi mi. Skrbimo pa, da z novim kurzom čim prej popravimo nastalo škodo!

Nato govori g. Hribar, kako je bilo napačno, da je veljal pri gradnji stanovanj dunajski vzorec. Ista stvar se ne prilega vsem. Ogromna kasarna na Poljanski cesti bo sama veljala ogromne vzdrževalne stroške, otrokom v teh kasarnah pa bo primanjkovalo zraka, ker je prešel trg Tabor, kjer bi otroci edino mogli dobiti prostor, po kratkovidnosti občinskega sveta v zasebno last.

Ljubljana in Zagreb.

Ni se pa ravnal po dunajskem vzorcu Zagreb, ki je zgradil 101 stanovanjsko hišo. Najemnina v teh hišah znaša od 130.000 Din letno do 3000 Din, ker ni Zagreb zidal kasaren.

Primerja z Zagrebom pa je zanimiva še v drugem pogledu. Zagreb ima 150.000 prebivalcev, torej približno trikrat toliko ko Ljubljana.

Ker znaša ljubljanski proračun skoraj 65 milijonov Din, bi moral znašati zagrebški 180 milijonov. Znaša pa le 96.093.780 Din, torej v primeri z ljubljanskim za 84 mil. premalo.

Zagrebška mestna uprava slovi kot velikopotezna, ali ne glede na dolgov. Če ima Ljubljana 118 mil. dolgov, bi moral imeti Zagreb 340 mil., v resnici pa jih ima le 128, torej samo za 10 milijonov več kakor Ljubljana.

Pa tudi glede osebnih izdatkov se Zagreb z nami ne more kosati. Pri nas odpade na osebne izdatke 45%, v Zagrebu pa 38,25%.

Osebnih izdatki pri ljubljanski elektrarni znašajo 32,70%, pri zagrebški 21,65%, pri ljubljanski plinarni 35,32%, pri zagrebški 20,77%.

Velika pa je tudi razlika pri obdanih davkih. Zagreb proračunava za kritje proračunskega nedostanka 30% prikladno na zemljarino in domarino ter 45 odstotno na ostale neposredne davke. Naš finančni odsek pa nasvetuje 35% prikladno na zgradarino, 135% na zemljarino, 135% na rentnino in krošnjarino, 80% na splošno pridobnino in 150% na posebno pridobnino. Poleg tega pa priporoča še zvišanje uvoznine za 800.000 Din.

Ni čuda potem, če se industrija umika Ljubljani v velikem loku in če dobiva Zagreb vedno več novih industrijskih podjetij. Ta pa ustvarjajo nov promet in s tem nove vrednote ter tako množe blagostanje. Kdor ima smisla za Ljubljano, mora zato gledati, da se praktike, ki so nastale po vojni, nehalo.

Gospodarstvo se mora vršiti po starem reku: stara vera, star denar, star poštenje. Stabilizacija dinarja nas privede do starega denarja, na nas pa je, da se poprimemo tudi ostalega nauka te narodne filozofije.

Nato primerja g. Hribar še proračun iz l. 1910 s sedanjim ter ugotavlja, da je takrat šlo za osebne izdatke 9,23% manj ko danes. A takrat je bil proračun manjši. Po znanem poslovnem pravilu pa morajo biti stroški v odstotkih tem manjši, čim večji je obrat.

Pri takih razmerah seveda ne more nositi odgovornosti in zato tudi ne more glasovati za prehod v podrobno razpravo.

Svoj govor je zaključil g. Hribar z izjavo da se je z veseljem odzval pozivu N. Vel. kralja, ker je mislil, da bo mogel sodelovati. Prepričan pa se je, da se tega ni želelo in da bi njegovi predlogi in naj bi bili še tako premišljeni — vedno zadeli na odpor.

Ob pol 12 je župan dr. Puc odgovoril radi pozne ure proračunske razpravo na danes ob 5 popoldne.

Ker se je k generalni proračunski razpravi prijavilo sedemnajst govornikov, govorili pa so samo še trije, se obeta za danes velik besedni boj, ako se ne bo število govornikov ta čas skrčilo. Po dosedanjih izgledih bo proračunska razprava morala končana šele v sredo zvečer, ni izključeno, da šele v četrtek zvečer.

Učiteljska imenovanja

Belgrad, 22. apr. (Tel. Slov.) Imenovani so: Na II. deški m. š. v Ljubljani Fabijančič Niko iz VI. d. l. š. v Ljubljani. Na IV. dekl. l. š. v Ljubljani Zemljak Jerica, učiteljica na Viču. V Pobunje pri Cerknici Alfred Vodopivec, šolski upravitelj v Rudniku pri Ljubljani. Na I. d. m. š. v Ljubljani Marija Komar, učiteljica na m. š. na Jesenicah. Na I. dekl. m. š. v Ljubljani Trampuž Lucija, učiteljica na IV. dekl. m. š. v Ljubljani. Na m. š. v Krškem Julija Perko, slušateljica višje pedagoške šole v Zagrebu. V Šmartno pri Kranju Albin Gradaško, učitelj v Kranju.

GRAJSKI KINO, MARIBOR. — Torek 23., sredo 24. in četrtek 25. aprila.

»In ne pelji nas v skušnjavo!«

Veliefilm, tragedija franc. familije za časa goltote človeštva... svetovne vojne 1914 do 1918. Nič ne sme zamuditi filma, ki presega »Big parado. Wings Svetovno vojno« itd. Film nam pripoveduje o materinski. o bratski ljubezni in tovarištvu... O hrepenenju sinu po materi: »Mati, mati, samo še enkrat Te naj vidijo moje oči...« Posebna prvovrstna godba.

Oložna je pesem naših izseljencev...

PISMO IZ NEMČIJE.

München-Gladbach, aprila.

Dušebrizništvo med našimi rudarji na tujem je eno najlepših, pa tudi najtežjih opravil, ki jih vrši slovenska duhovščina. Ljudje, ki odhajajo iz domovine in iščejo v premožnih jamah Nemčije, Francije in Belgije zaslužka in kruha, so preprosti in ubogi, nevedni tujih jezikov, ki so sredi tujih narodov kakor izravnani iz domače zemlje, katerim je duhovnik čisto edini posrednik z oblastmi one zemlje, kjer bivajo.

A glavno opravilo duhovnika je skrb za dušo, ki stavi na izseljeniškega duhovnika posebne naloge radi čisto spremenjenih prilik, v katerih bivajo naši ljudje po svetu, kjer je krajevne razmere in navade treba spraviti v sklad z versko tradicijo, ki jo Slovenec prinese s seboj iz domovine. — Treba je mnogo takta in mnogo uvidnega razumevanja pri izbiri najprimernejših sredstev. Kako intenzivno se naši duhovniki-misijonarji pečajo z modernimi dušno-pastirskimi problemi med našimi izseljenci, nam je najnovejši dokaz konferenca v Sourainu 17. in 18. aprila, katere so se udeležili vsi duhovniki, ki delajo v emigraciji, in sicer: g. duh. svetnik Janez Kalan za Nemčijo, gg. Val. Zupančič, A. Hafner in J. Kastelic za Francijo; Belgija in Holandska pa dosedaj še nimata stalnega slovenskega duhovnika. Pastirstvo v teh dveh deželah vrše zaenkrat iz lastne iniciative in z veliko ljubeznijo slovenski o. jezuiti, ki bivajo v Louvainu, gg. Lederhas, Vrtovec in Pate. v luvainskem ameriškem kolegiju so tudi trije slovenski gg. bogoslovci, ki se sicer pripravljajo za pastirstvo v Ameriki, ki pa rade volje od časa do časa o. jezuitom priskočijo na pomoč.

Konferenca, koje sklicatelj je bil g. svetnik Kalan, je kar moč vsestransko osvetlila versko moralni položaj naših izseljencev. Pokazalo se je na marsikako rano, za katero bolehalo naši ljudje, ki so jo prinesli že iz domovine ali jo je zadala tujina. Velikanska je naloga, ki so si jo ti pastirji stavili za svoj cilj: v razkropljeni čredi, ki je utrjena od dela in čisto od življenja buditi najgloblje verske in moralne sile, da bodo mogli posamezniki in celota odoleti veliki poplavi brezverstva in nemorale. Bilo bi treba priobčiti v celoti lepa in izčrpna poročila o stanju dela in načrtih v posameznih okrožjih. Razmere v dveh krajih niso docela enake. Toda povsod je zdrav optimizem, ki vodi, pospešuje in dovršuje lepo delo. Niti sledu nikjer o kaki zagrenjenosti.

Konferenca se je sicer pečala predvsem z versko moralnim stanjem naših izseljencev in so se razgovori razpletali predvsem v tem pravcu. Sklepi, ki so se napravili, bodo še pospešili in poenotili misijonsko delo. Vendar pa nam poročila nudijo tudi dokaj jasno sliko o socialnem življenju naših izseljencev. Precej živahno društveno življenje prča, da so slovensko organizatorično sposobnost ponesli s seboj. Največ naših rudarjev je organiziranih v društvi sv. Barbare, katerih je do 40, med temi samo v Nemčiji 27. Zene so organizirane v bratovščini Živega rožnega venca, katerih je v Nemčiji 17. Mnogokje se pa tudi opazuje, da je naša domača politična razcepljenost našla tudi med izseljenci zlasti v Franciji, kjer se naseljujejo po večini naravnost iz domovine. Nastala so razna »podporna« in »nezavisna« društva, ki so tu in tam vnesla preveliko razcepljenost v slovenske izseljeniške vrste.

Delo, ki ga opravljajo naši rudarji, je povsod težko in ponekod tudi nevarno. Saj je prav pred kratkim v Waterschei v Belgiji ubilo osem slovenskih rudarjev. Plače se gibljejo v Franciji in Belgiji med 30—40 franki dnevno, v Nemčiji od 5 Mark dalje. Pač pa so nekateri, ki so se v domačih organizacijah, zlasti v Orlu, več izobrazili, zlasti v Belgiji napredovali in postali pazniki, vendar ti so redki. Za stanovanja je ponavadi dobro preskrbljeno. Rudniške kompanije oskrbe poročenim rudarjem primerna in zdrava družinska stanovanja, ki niti niso draga. A kljub temu so le redki, ki bi kaj prihranili in si opomogli. Nekateri so se privadili na udobnejše in prostejše življenje, ki ga vidijo pri domačinih, še več pa je takih, ki zapravljajo noči in težko prisluženi denar za nesmiselnim alkoholizmom, ki kakor podedovani greh sledi slovenskemu človeku tudi v tujino. Naše narodno gospodarstvo od teh izseljencev ne bo ničesar pridobilo.

Narodnostno je rod, ki raste iz izseljeniških družin, za nas izgubljen. V Nemčiji bodo Nemci, in v Franciji Francozi. Tudi ko bi se starši brigali in skrbeli za to, da otrok doma vedno govori le slovensko — kar ni vedno — je vendar šola, ki jo otroci obiskujejo, in tuje rodni vpliv, v katerem rastejo, močnejši. Starejši se seveda ne bodo potužili; oni se ne morejo več popolnoma naučiti tujega jezika. Mnogi med njimi radi berejo slovenske knjige in vse zanimajo domače novice. Večina še vedno misli na povratek v srco nosijo spomin na domovino, ki je mala in uboga, a je v njej veselje in pesem doma. Pesem domovine so ponesli tudi s seboj, a ne njenega veselja. Oložna je pesem naših izseljencev in kadar gre njen odmev preko začrnelega Po-

Poincare o reparacijah

Nemci hočejo razbiti konferenco? - Nemčija zahteva kolonije in Poznanj - Posledice razbitja konference ne padejo na Francijo

Paris, 22. apr. (Tel. Slov.) Poincare je imel danes pri otvoritvi občinskega sveta v Meuse napovedani veliki politični govor, v katerem je naglašal, da je Francija kot dolžnica izpolnila vsako obveznost in da hoče to storiti tudi v bodoče. Smatra se pa za upravičeno, da z iztirjevanjem svojih terjatev pridobi sredstev za poplačilo svojih upnikov. Ko se je sklenilo, da se po strokovnjakih uredi plačevanje reparacij, je Francija takoj izjavila, da jo Dawesov načrt popolnoma zadovoljuje, in zato zahtevala, da mora tudi pri izpremenitvi tega načrta pod novim režimom z gotovostjo računati na plačila, ki morajo biti po višini in trajanju enaka anuitetam, katere Francija sama plačuje svojim upnikom, vrh tega pa mora ostati velik znesek za stroške obnove. Poincare je to oficijelno sporočil pred sestankom konference tudi Nemčiji in svojim upnikom.

Zahteve drugih upnikov nikakor niso v nasprotju s francoskimi. Strokovnjaki so tekom dolgega in vestnega dela priznali upravičenost francoske teze in izrazili upanje, da bo konferenca, ko pride z upniki Nemčije do sporazuma o njihovih zahtevah, hitro prišla do končne rešitve. Zaenkrat je žal zastopnik Nemčije to upanje napravil iluzorično in nihče ne more reči, ali je mogoče, da se bodo pogajanja nadaljevala z uspehom. Če ne bodo uspela, Francija pri tem ne bo trpela.

Francija bi v interesu Evrope in vsega sveta odkrito pozdravljala, če bi se nehvaležna vprašanja dolgov in reparacij končno rešila na podlagi medsebojnega in splošnega dogovora. Francija ima vsekakor dobro vest, da je k temu pripomogla z dalekosežnimi koncesijami. Če bodo vsi naporji zaman, bo Francija prisiljena, vztrajati a izvedbi Dawesovega načrta. Velik del njegovega govora se je nato tikal francoske notranje politike.

Berlin, 22. apr. (Tel. Slov.) Na konferenci strokovnjakov se je danes prizadevalo, kako bi se preprečil prelom konference. Skušalo se je vplivati na nemško delegacijo, ki pa je pokazala, da zaenkrat ni nobene možnosti, da bi bila pripravljena, zvišati svojo ponudbo, tako da je mogoče, da se bo konferenca razbila.

Velika zmagá Venizelosa

Od 92 senatorjev dobila vlada 70

Atene, 22. aprila. (Tel. Slov.) Volitve v senat so do danes dopoldne podale sledeče rezultate: Od 92 senatorjev, ki jih voli narod, jih odpada na vladne stranke okoli 70, na rojaliste 22. Rojalisti so dobili skoro eno četrtino glasov, dočim so pri volitvah v parlament dobili komaj eno desetino. Venizelos je izjavil, da je z rezultatom zadovoljen. Tudi republikanski listi so precej zadovoljni. Rojalisti pa posebno nagla-

Berlin, 22. aprila. (Tel. Slov.) Nemški minister za narodno gospodarstvo dr. Curtius je izjavil v gospodarskem odboru nemškega državnega zbora, da se je zaenkrat preprečil prelom konference, da pa je dvomljivo, ali in kdaj je možen sporazum.

Paris, 22. apr. (Tel. Slov.) Dr. Schacht je ob 3 popoldne dospel v Pariz in začel po kratki konferenci z nemško delegacijo razgovore z drugimi strokovnjaki. Američani hočejo jutri predložiti nov posredovalni predlog, ki deli diferenco v glavnici med nemško ponudbo in zahtevo zaveznikov na polovico. Anuitete bi po ameriškem predlogu odgovarjale v začetku približno številki, ki jo predlaga Nemčija, šele po petnajstih letih pa bi losegla višino, ki jo predlagajo zavezniki. Razgovori dosedaj še niso dovedli do vidnega rezultata. Dr. Schacht se je danes razgovarjal tudi z Moreau-em. Uspeh tega razgovora pa menda ni posebno ugoden. Razpoloženje v krogih konference je bilo danes zvečer zopet zelo potrto. Na francoski strani se položaj presoja izrečno pesimistično. Trdi se, da instrukcije, s katerimi se je vrnil dr. Schacht v Pariz, ne dajejo upanja za sporazum. Pričakuje se, da se bo konferenca jutri omejila na to, da bo ugotovila nemožnost sporazuma.

Paris, 22. aprila. (Tel. Slov.) Pariški listi objavljajo sedaj besedilo dr. Schachtovega memoranda, o katerem se je smatralo, da hoče načeti politična vprašanja na vzhodu Nemčije in zahteva vrnitev nemških kolonij. Memorandum se glasi: Če mora Nemčija za izpolnitev svojih obveznosti porabiti najvišje mere svoje energije, je potrebno, da se ji da potrebna gospodarska podlaga v večji meri. Nemčija more svoje obveznosti izpolnjevati brez vedno večjih novih inozemskih dolgov samo tedaj, če si ustvari lastno prekomorsko bazo za sirovine, katero bi mogla opremiti z lastnimi produkcijskimi sredstvi, z lastno valuto in upravo. Preskrba živil v Nemčiji je zelo omejena s tem, da so ji odvzeta važna poljedelska ozemlja na vzhodu, kjer so se proizvajala živila v toliki meri, da so dajala prebitek. Nemčija je omejena tudi s tem, da je ločen od njenega ozemlja velik del, ki je skoraj izključno poljedelskega značaja.

Kdo bo kancler?

Dunaj, 22. aprila. (Tel. Slov.) Seja glavnega odbora za designiranje dr. Enderja za zveznega kanclerja, ki je bila določena za danes, se je morala odpovedati, ker je dr. Ender zadržan radi težke bolezni svoje soproge. Predsedstvo krščansko-socialne stranke pa je že sklenilo, da določi dr. Enderja za zveznega kanclerja. Dr. Ender se bo takoj, ko pride na Dunaj, pogajal z malimi strankami o programu. Težkoče so radi agrarnih zahtev Landbunda, dočim so se pogajanja z opozicijo o najemniškem vprašanju danes formalno zaključila. Sklenilo se je, da se na mesto dosedanje 150 kratne mirovne najemnine računa na Dunaju od 1. avgusta 1929 dalje za eno zlato krono 20 grošev, od 1. avgusta 1930 pa 24 grošev in od 1. avgusta 1931 27 grošev, v ostalih večjih mestih pa 27, 30 in 34 grošev in v manjših občinah 30, 36 in 40 grošev. Dosedanji prispevki za vzdrževanje hiš pa se prevajajo od strank na hišne lastnike, tako da v primeri s sedanjim stanjem povišanje najemnine ne bo veliko. Za večje trgovske lokale se dopušča prost dogovor. Kar se tiče sestave bodoče vlade, se demantirajo vesti, da hoče dr. Ender poveriti vodstvo zu-

nanje politike avstrijskemu poslaniku v Londonu Frankensteinu. Govori se tudi, da bo Schmidtov naslednik v prosvetnem ministru krščansko-socialni nižjeavstrijski deželni poslanec dr. Czermak. Kot finančni minister ne prihaja več v poštev vararberški svetnik dr. Mittelberger, temveč v prvi vrsti svetnik Streeruwitz.

Obč. volitve v Gradcu

Dunaj, 22. apr. (Tel. Slov.) Pri včerajšnjih volitvah v občinski svet v Gradcu je od 107.217 volilcev oddalo glas 91.134 volilcev, torej 86% volilcev. Socijalni demokrati so dobili 24 mandatov in 44.319 glasov, krščanski socijalisti pa 16 mandatov in 29.112 glasov. Velenemci in Landbund so dobili 7 mandatov in 12.493 glasov, srednji stan pa 1 mandat s 2630 glasovi. Socijalni demokrati so pridobili dva mandata.

Razsodba zaradi dogodkov v Konnersreuthu

München, 22. aprila. (Tel. Slov.) V tožbi radi razžaljenja časti med zdravnikom dr. Aignerjem in katoliškim pisateljem Lamo, ki je nastala radi nasprotstev glede dogodkov v Konnersreuthu, je izreklo sodišče, da se ne smatra za poklicano dognati, ali so dogodki v Konnersreuthu čudežni, temveč da ima samo odločiti, ali je bila žaljena čast. Oba nasprotnika sta bila obsojena na denarne globe.

Univerza kralja Aleksandra I. v Ljubljani

V soboto je ljubljanski prorektor dr. Lukman sprejel od rektorja dr. Vidmarja, ki je bil sprejet na dvoru v avdienco, ta-le brzojav: »Nj. Vel. kralj je z veseljem sprejel prošnjo in predlog, da se ljubljanska univerza odslej naprej imenuje univerza kralja Aleksandra I.«

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo vreme, včasih padavine. Sprva nekoliko topleje, potem pa zelo hladno ob severozapadnih vetrovih.

Novosadska vremenska napoved. Oblačno. Dež. Slabotni vetrovi. Nizka temperatura.

Kaj je novega

Koledar

Torek, 23. aprila: Adalbert (Vojteh), Feliks (Srečko). — Lunina sprememba: Prvi krajec ob 15.09. (Po Hirschlu se napoveduje spremenljivo vreme.) — Jutri: Jurij.

Dušnih pastirjev - izseljencem!

Gg. duhovnikom in redovnikom.

Jako lepo znamenje vernosti našega naroda je, da se vsako leto toliko stori za razširjanje svete vere med pagani imamo tudi svoje misijonarje po raznih delih sveta med pagani.

So pa še kotički vinograda Gospodovega, ki med nami še niso našli tistega zanimanja in ljubezni, kakor bi zaslužili. Ti kotički so ostali neopaženi, dasi so veliko bližji Srcu božjemu in našemu — to so naselbine naših slovenskih izseljencev po raznih delih sveta. Tisoči in tisoči so tam, ki so naši lastni bratje, ki se pa utapljajo v verski in moralni propad. Obupno kličejo po usmiljenem srcu slovenskega misijonarja, ki bilo veliko dovolj, da bi se jih usmili, pohiteli med nje in jim ponudilo svojo duhovno roko in jih rešilo. Koliko hvala, solza, pa tudi hvaležnih molitev bi dobilo srce, ki bi se za nje žrtvovalo.

Zlasti potrebujemo po enega slovenskega duhovnika za Argentino, Brazilijo, Belgijo in Holandijo.

Ali bi se ne našli štirje slovenski duhovniki ali redovniki, ki bi hoteli iti v tujino, vsaj za nekoliko let na pomoč tem revežem?

Družba sv. Rafaela je pripravljena storiti vse potrebne korake, da bi se leta delovanja v tujini štela, kakor če bi doma delali, da bi dobili takoj zopet službo, ko bi se vrnili domov. Redovnikom bi z veseljem skušala poskrbeti vsa potrebna dovoljenja za prosto delo pri predstojnikih doma in v Rimu.

Nekoliko let delovanja v tujini bi zlasti mlajšim gospodom samo koristilo pozneje pri delu doma.

Družba sv. Rafaela,
Miklošičeva c. št. 24. Ljubljana.

Krasna rezbarska umetnina invalida

Celje, 22. aprila.

Ob priliki romarskega shoda pri Sv. Jožefu, je prošlo nedeljo vzbudila veliko pozornost razstava izrezljane nad 1 m visoke cerkve, ki jo je razstavil invalid Avgustin Lešnik iz Sv. Barbare v Slov. goricah.

Cerkev je naravnost občudovanja vreden rezultat potrpežljivosti, pa tudi arhitektonskega smisla preprostega invalida. Izdelana je vsa iz hrastovega in orehovega lesa in se da razložiti v 44 delov. Interesantna je notranjščina, kjer ne manjka niti najmanjša stvarica, ki jo lahko vidimo v katoliški cerkvi: klopi, oltarji, svečniki, monštranca, prižnica itd. Zgrajena je cerkva v vernem gotickem slogu in ji zunanost krasi 62 stolpičev. V glavnem stolu je posebna priprava za avtomatično zvonjenje ter prava ura, ki točno kaže čas. Rezbar je delal na stvari nič manj kot 4 leta. Pravi, da posveča delo spominu na svetovno vojno ter naše narodno osvobodjenje. Pri sestavi cerkvice je porabil nič manj kot 14.000 žebelčkov in 1500 rezbarskih žaglic.

Delo bo razstavil tudi na ljubljanskem velesejmu.

Reumat zem

trganje v kosteh, protin, išias zdravi najuspešnejša Reusanal pasta. Dobiva se v vseh lekarnah Proizvajalca Lekarna Arko, Zagreb, Ilica 12

Usmiljenim srcem

Dne 20. t. m. je železniška lokomotiva zanetla z iskro grozovit požar, ki je uničil v trenutku v vasi Gatina občine Grosuplje 20 gospodarskih poslopij z vsemi pritlikalnimi, orodje, obeko, živež ter krmo. Nesrečni pogoreli obupno zrejo v bodočnost. Zadnje slabe letine so jih zadolžile... sedanji požar pa popolnoma uničil.

Ničesar razen golega življenja ni bilo mogoče rešiti.

Močan veter je z bliskovito naglico raznesel požar, ki je trenutno objel vsa pogorela poslopja.

Podpisani odbor trka na usmiljena srca. Pri-skočite nesrečnejem na pomoč, bodisi v denarju, živežu, v obliki ali orodju.

Enako prosimo oblastva in denarne zavode izdatne in hitre pomoči.

Škoda je ogromna.

Tu veljaj: kdor hitro da, dvakrat da.

Podpore sprejema župni urad Zalna in županstvo občine Grosuplje.

Grosuplje, dne 20. aprila 1929.

Za odbor:

Josip Solar, župnik, Zalna. — Miha Adamič, župan občine Grosuplje. — Anton Ravnikar, kaplan v Grosuplju. — Anton Rus, obč. odbornik, Gatina. Alojzij Lampret, posestnik, Gatina.

Na pogorišču

Prisel sem po kolovozni poti, ki se odcepi od glavne ceste in vodi od severne strani v Gatino. Na nizkem gričku stoji vas, ki šteje 24 hiš. Z neko čudno tesnobo sem se bližal naselbinu, ki je bila zavita v razredčene oblake črnkastega dima. Iz prijazne hišice, ki je od te strani prva v vasi, je prišel visok človek v modrem predpasniku. Gospodar je krenil proti kozolcu poleg hiše, v katerem je bila stlačena koruzna slama. Obšel je kozolec, naposled pa obstal in se skrbno oziral proti sosedu, kjer je tlelo pogorišče in je veter razganjal dim in pepel na vse strani.

Zavil sem mimo hiše in neodločen obstal na razpotju. Ena pot vodi po vasi navzdol proti železniški progi, druga na levo proti vrhu klanca. Sredi med obema sameva okajeno zidovje pogorele hiše. Na stečaj odprta okna z razbitimi šipami so pošastno zrla vame in nemo pričala o obupni nesreči, ki je doletela njene stanovce.

Prislonil sem kolo k osmojenemu deblu jablane koncem razvaline ob vodnjaku. Vsekrizem je ležalo ožgano tramovje, ki je ponekod še tlelo. Med tramovjem sem opazil ogromen železen kavelj, nasažen na dolgem drogu. Očitno so ga bili pozabili gasilci. Na spodnjem koncu hiše je sedeja na kamniti škarpki skupina žensk, ki so čuvala nekaj rešenega pohištva. Nekatere so tiščale obraze v predpasnike in ihtele.

Star mož je prišel odnekod z vilami in spravljal manjše kose ožganega, tlečega lesa na kupe.

»Ste vi tu gospodar, oče?«

Upri je vame sajasti upadli obraz, v pordelih očeh so se mu lesketae solze.

»Sem bil, a zdaj nisem več. Ti moj ljubi Bog, kako postane človek v nekoliko trenutkih beač!«

»Kaj vam je pogorelo?«

»I, vse. gospod, prav vse. Glejte, tole je bila še opoldne naša hiša, kjer je vsa družina mirno in nič hudega slutet južnala. Namenili smo se, da bomo ves dan sadili krompir. Komaj smo se dobro odpravili zdoma, že je bilo poslopje v plamenih. Kot da je bilo polito s petrolejem, tako je gorelo. Jedva smo rešili živino iz hleva in jo pognali na vrtove in njive. Iz hiše smo komaj rešili pohištvo. Na podstrešje ni bilo več mogoče, ker se je vdiralo tramovje. Zgorelo nam je 50 mernikov žita, mnogo obleke, drobnega gospodarskega orodja, vse, vse, kar smo hranili na podstrešju.«

»Da ste vsaj živino rešili!«

»Smo jo, hvala Bogu, toda kaj ji bomo položili v jasio? Zgorela je vsa krma, zgorel edini voz,

ki je stal pred hlevom, naložen z listjem, zgoreli so svinjaki, v katerih smo imeli nekaj mladih prašičkov...«

Približala se je postarna ženica, gospodinja, lomila z rokami in venomer tarna a:

»Jezus, kaj lomo počeli! Saj prašički tudi ne bodo obstali, ko so opečeni!«

Pogledal sem v izpraznjeni hlev, čigar obokanega stropa ni podrl požar. S težavo sem si poiskal pot med razvlečenim lesom in razsutu žiravico do vrat. Pod jasio v hlevu je čepel velik, siv domač zajec in mirno grizel neko bilko. Edina živa stvar, ki ves čas požara vztrajala v hlevu in v splošni zmedenosti ostala izročena na milost in nemilost ognjeni usodi.

Na spodnjem koncu vasi je stala gosta gruča ljudi, iz katere se je tu in tam zasvetila gasilčeva čelada. Ob gruču je stražil orožnik z nasajenim bajonetom. Med taranje obupanih pogorelecev je od časa do časa udaril kriče glas, kakor povelje.

Tam proti jugu pa je sameval sivi grad, ki ga je z medlimi žarki skozi lahke meglice obsevalo zahajajoče sonce, in molče zrl na usodo potomcev svojih nekdanjih podložnikov. — u.

Statistika prosvetnih večerov

Ljubljana, 22. aprila.

Javna predavanja ljubljanske Prosvetne zveze, združena z deklamacijami, glasbenimi in pevskimi točkami, so se pod naslovom prosvetnih večerov uvedla pred petimi leti (v jeseni 1924). S tem je hotela Prosvetna zveza oživiti tradicijo velikih javnih predavanj, namenjenih najširšemu krogu občinstva, kakor jih je prirejala svoj čas SKSZ (Slov. kršč.-soc. zveza) pod Krekovim vodstvom. Tega dela se je lotila Prosvetna zveza z nemalo skrbjo, ali se bo stvar obnesla, to se pravi, ali bo mogoče dobiti poslušalcev — znano je, da je v dobi kinematografu težje dobiti ljudi k predavanju nego poprej — in seveda tudi dovolj predavateljev, ki bodo prav tako z zanimivostjo predmeta kakor tudi že s svojim imenom privabili občinstvo v predavalno dvorano. Nekoliko se je ta skrb povečala še s tem, ker je bilo neobhodno potrebno uvesti tudi malo vstopnino radi stroškov za dvorano, za kurjavo in za zelo številne diaprozitive, ki jih je bilo treba nabaviti za nekatera predavanja. Dasi so vsi predavatelji brez izjeme predavali brezplačno (— tudi to je tradicija, ki se je uveljavila brez najmanjšega ugovora —) so vendar znašli stroški za vseh 85 prosvetnih večerov, kar jih je bilo doslej, 51.380 Din ali okroglo 600 Din za vsak večer.

Če se danes ob nekaki pelletnici te naše prosvetne ustanove kratko ozremo na izvršeno delo, nam dokazuje umetnost in potrebnost takih prireditelj že dejstvo samo na sebi, da se je ta ustanova ohranila neprepetoma skozi pet let. Prva tri leta so se vršila predavanja vsakih štirinajst dni, zadnje dve leti pa vsak teden. Kakor rečeno, je bilo vseh prosvetnih večerov doslej 85, udeležilo se jih je za 20.880 obiskovalcev. Leta 1924-25 se je udeležilo vsega skupaj 10 prosvetnih večerov 3306 oseb, leta 1925-26 je prisostvovalo 16 prosvetnim večerom 4715 obiskovalcev, naslednje leto je bilo na 14 prosvetnih večerih 2850 oseb; leta 1927-28 se je število prosvetnih večerov skoro podvojilo, ker so se vršili vsak teden (od oktobra do marca), in se je udeležilo 24 večerov 5629 oseb; v minuli zimski sezoni smo pa imeli na 21 večerih 4209 obiskovalcev. Povprečen obisk je znašal prvo leto 339, drugo 294, tretje 203, četrto 234 in peto 205 oseb. Prosvetna zveza se je v minuli sezoni zelo bala, da bo radlo prehodu konkuriral prosvetnim večerom; a zgorajšnja statistika kaže, da je število obiskovalcev zadnja tri leta prilično konstantno in da bodo prosvetni večeri ohranili prijatelje kljub radiu; radio ne more še nuditi slik, poleg tega pa stoji občinstvo v predavalni dvorani v neposrednejši stik s predavateljem in lahko dobi na željo od njega še podrobnejše podatke. Poleg tega pa privablja k prosvetnim večerom marsikakega obiskovalca tudi pevске in orkestralne točke (prvih je bilo doslej 23, orkestralnih pa 74); na sporedu je bilo tudi vsega skupaj 37 deklamacij.

Mislimo, da je Ljubljani v čast, da se je ohranila ta institucija skozi pet let. Nič ne dvomimo o tem, da se bo enako obnesla tudi v bodoče.

Velika dobrota

Sv. Miklavž pri Ormožu, 20. aprila.

Nekako pred enim mesecem smo na tem mestu poročali, da je bila ustanovljena žol-sko kuhinja, ki je nudila revnim učencem vsak dan toplo hrano. Kuhinja je delovala nad en mesec. Pred par dnevi je nehala poslovovati, ker je bila vsled nastopa toplega vremena precej popustila. Kako velika je bila kuhinja, morejo povedati le tisti otroci, ki doma po več tednov niso zavžili okusne hrane in so tudi kruh le redko-kečaji videli. Kuhinja je nudila dnevno 50—60 učencem toplo hrano. Razdeljeno je bilo vsega skupaj 1087 obedov. Da je kuhinja mogla delovati v tako velikem obsegu, je zasluga nekaterih posestnikov, ki so jo velikodušno zalagali za mestjo in živili.

„Čevlje osnažiti, gospod?“

Ljubljana, 22. aprila.

Sredi največjega prometa, ki se razvija od jutra do večera pred glavnim kolodvorom, so si izbrali torišče svojega delovanja trije javni poklicni snažilci čevljev. V Ljubljani je to edino podjetje te vrste, torej brez konkurence. Ljubljanska mestna občina pri izvrševanju te obrti ni nikakor prizadeta, ker od snaženja čevljev ne pobira nikakega davka, tudi trošarine na Svet, na katerem podjetje stoji, je last uprave državnih železnic. Če je med njo in snažilci čevljev kakšna pogodba, me ni zanimalo in je to tudi tako rekoč uradna zadeva.

K tistemu sem pristopil, ki ima lepo, novo omarico s petimi predali.

»Kar sem položil nogo, gospod, bova takoj gotova.« me je nagovoril. Skoro žal mi je bilo, ker nisem imel namena, da bi položil nogo tja, kamor je mož želel.

»Hvala, ne bova! Veste, se ne izplača. Res ne, ker sem iz Ljubljane in nimam daleč do doma; pa tudi hoje imam še danes veliko,« sem se nerodno izgovarjal.

»Ljubljanci res ne nudijo prida zasluzka,« je povedal. »Če bi ne bilo tujev...«

»Saj teh je vedno dovolj.«

»Ni jih več toliko.«

»A kako dolgo ste že snažilec čevljev in kako ste to postali? Ste nemara invalid?«

»Nisem invalid, četudi slabotnejši od marsikaterega invalida. Živno bolan sem in ves mudičen. Pred letom mi je zdravnik priporočil veliko zraka, solca in miru. Izučil sem se bil za knjigoveza. Ker ni bilo zasluzka v tem poklicu, sem nakupil »biksac«, masti za čevlje in krtač ter prišel semkaj sedet.«

»Zelo preprosto delo.«

»Mislite? In vendar ni tako. Bi jih morali videti, s kakšnimi čevlji pridejo nekateri. Se ne vidi usne iz blata. In kakšno blato! Kakor klej se drži čevlja. Največje težave imam s potniki, ki prihajajo iz Srema, Banata in tam doli Večnomu živinski trgovci. Po vseh sejemovih so pobrali blato in ga prinesli meni v Ljubljano. Ni prijetno, požirati prah, ki se mi kadi izpod krtače pod nos. Zelo nerodno je snažiti opanke. Tiste pletene mislim, z navzgor zavito konico. Treba je mazati nalanko in skrajno previdno, da mu poleg opank ne namažem tudi nogavice. Tega pač ne razume vsakdo.«

»Koliko zaslužite dnevno?«

»Kakor je. To odvisi od vremena. Največ tedaj, ko po hudem deževju posije sonce in kaže, da bo lepo vreme. Ob vztrajnem deževju ni prida zasluzka, enako ne v snem.«

»Koliko računate, če osnažite par čevljev?«

»Od nizkih 8 Din, od škornjev 5 Din. Če so zelo blatni, računam kak dinarček več.«

»Kakšni ljudje prihajajo k vam?«

govorili o vremenu in skušali drug drugemu odpustiti, da sploh eksistiramo.

Nekega dne sem se oddaljil iz svojega običajnega okoliša in staknil v bližnji ulici malo kavarno, ki je nisem prej še nikdar videl. Vstopil sem. Sedel je tu že neki mlad mož. Začela sva govoriti in čez nekaj časa sem poznal njegovo življenje. Star je bil 25 let, ruski dijak iz boljše družine, in vsled revolucije v izgnanstvu. Slabo je živel ter bil pripravljen na vse. Spomnil sem se milijonarja v hotelu in v trenutku mi je padla v glavo sijajna misel, da bi pomagal mlademu možu.

»Denarja potrebujete,« sem rekel, »tu je dovolj bogatih ljudi. Napravili bomo zbirko. Napravila bomo polo — napisal bom kot prvi svoje ime s 2000 franki — teh ne boste dobili — in potem ne bo mogel nihče izmed milijonarjev napisati manj.«

Izgotovila sva polo in napisal sem prvi: Ivan Bidell, 2000 frankov. Nato se je vpisal Rothschild, nato Ford, nato Morgan in nato vsi drugi. Napravili so to brez posebnega navdušenja, bolj iz stare navade. Mladi Rus je dobil skupaj 23.000 frankov in to ni bilo malo.

Nastal je molk in nato je rekel Bidell.

»Naslednjega dne sem se izselil iz hotela.«

»Zakaj?«

»Rothschild je prišel tudi z zbiralno polo za nekega Rusa — in več kot enega si nisem mogel privoščiti.«

Mati in otrok se bližata radosti, ker je mesto neprijetnega ribjega olja okusni.

JEMALT

prava rešitev. Jemlje se s slastjo tudi po'eli.

Kazimir Tetmajer:

Moder kmet

Neki vojvoda je kruto preziral svoje podanike, zlasti kmete.

»Samo s korobačem po njih!« bilo je njegovo geslo.

Baš je slavil svoj štirideseti rojstni dan. Plemstvo se je po običaju zbralo, da mu častita. Zabava je bila že v polnem teku, ko nenadno stopi sluga in prijavlja kmeta, češ da stoji pred vrati in hoče s silo noter. Nosi s seboj baje prevažno vest za vojvoda.

»Mar je ponorel ali kaj! Kaj ne ve, da imam goste? Pa če že nosi važno vest, naj vstopi! Vsaj slišali boste, prijatelji, kakše kmetavže imam! Glavo stavim, da bo prišel s prošnjo: naj mu bom milosten! No, baš pravi čas prihajal!« govoril je vojvoda gostom.

Komaj je te besede izrekel, že vstopi v dvorano kmet, praznje oblečen, z radostjo v licu. Globoko se prikloni gospodi in ostane pred vrati.

»Kaj hočeš?« vpraša ga vojvoda ves besen.

»Vaša milost,« začne kmet, »slišal sem, da ste izgubili prstan, ki je bil mnogo vreden in vašo milost za čudo drag.«

»Da, bil je to dragocen spomin, ki sem ga izgubil nekje na lovu,« potrdi vojvoda. »Morda kaj veš o njem?«

»Namesto odgovora izvleče kmet iz pasu prstan, ki je ves blestel od dragih kamenov.«

»Naj pogleda vaša milost, ako je morda to oni prstan! Ako je, prosim, pustite me milostno, da grem,« prosi kmet.

Vojvoda skoči in krične:

»Da, to je oni A kje si ga dobil?«

»Našel sem ga.«

»A kje?«

»Na potu, ki vodi k vašemu dvorcu. Med dvema kamenoma je bil, zato sem ga vam brž prinesel.«

Po teh besedah se nakloni in gre.

»Kam hočeš! Kaj ne veš za moje besede? Rekel sem, da oni, ki prinese moj prstan, bo prejel veliko nagrado,« ga zadržuje vojvoda.

»Oprostite, tega nisem vedel, ker bivam daleč od ljudi.«

»Ne govori, kakor da nečeš nagrade! Besedo bom držal.«

»Prosim, samo svojo dolžnost sem storil...« govoril je kmet prostodušno.

»Meni je to vseeno,« vrne vojvoda, »hočeš denarja ali kaj drugega?«

»Ako vaša milost dopusti, da izbiram, prosil bi za nekaj drugega,« reče kmet in pri tem napravi tak obraz, da se gosti niso mogli vzdržati smeha.

»Kako nagrado torej želiš?« vpraša vojvoda.

»Prosil bi za pet in dvajset vročih z debelo palico...« zaprosi kmet in pri tem šaljivo treplje z očmi.

Vsi prasnejo v gromovit smeh. Vojvoda se je komaj našel in rekel kmetu:

»Išči drugo nagrado, sicer bom moral militi, da pri tebi ni vse v redu...«

»Prav zato, ker imam zdravo pamet, hočem pet in dvajset vročih, ker od teh ne bom nosil niti ene,« odgovori kmet.

»Kaj!?« se čudijo gosti.

»To je namreč takole: Ko sem prišel na dvorišče in prosil vratarja, naj me pusti k vam, me ni pustil, dokler mi nisem obljubil četrtno nagrade, ki bi jo naj dobil za najdeni prstan. A ko je drugi sluga zvedel za to, me tudi on ni pustil naprej, dokler nisem tudi njemu obljubil četrtno nagrade. Pred večni-mi vrati je bilo še strašneje: tu me je zadržal upravitelj in ni mi dal naprej, dokler mu nisem obljubil polovice cele nagrade. In tako meni ne ostane nič...«

Ko je kmet to izrekel, je zabučala burja smeha.

»To si sijajno izvedel, prijatelj,« vzklikne vojvoda. »Kar so zahtevali, naj jim bo! Ker si pošteno razdelil tem zanikarnejem, naj vsak svoj del prejme!«

In takoj ukaže vojvoda, da se »nagrada« razdeli, in že se razlegne ječanje slug, ki so prejemale — nagrade...

Kmetu pa da vojvoda deset ducatov, ker se je pokazal tako velikega in modrega; in še pčzove ga, naj sede k mizi med goste; in te je vaški modrijan s svojimi dovtipi in domisljicami ne le zabaval, ampak jim je pokazal tudi to, da priprosti kmet ni bedast, zato mu je težko, ako gospoda ž njim ravna kakor s sužnjem...

Ta dogodek je tako močno deloval na vojvodo, da je tega kmeta vzel v svoj svet in od takrat postal največji kmečki prijatelj.

Prevedel L. G.

Hasse Zetterström:

Dobrodelnost

Moj prijatelj Bidell se je vrnil s svojega potovanja ter sedel sedaj na svojem starem prostoru v kavarni. Molčal sem, ker nisem vedel povedati ničesar novega in Bidell je tudi molčal. Skoraj ves svet je že videl, pa ni vedel ničesar povedati.

»Ali si doživel kaj posebnega?«

»Skoraj nič. Neki pregovor poznam, ki je resničnejši od vseh drugih: vsaka stvar je zabavna le toliko, kolikor jo sam napraviš zabavno. Človek doživi le to, kar hoče. Prišel sem baš iz Monte Carla. Nič nisem dobil, ker sploh nisem igral. Edini način, da človek ne izgubi. Stanoval sem v hotelu Evropa. Imenitno, v vsakem oziru. Tam so stanovali prav za prav sami milijonarji, ne taki kot tu doma, temveč resnični, z mnogimi milijoni. Morgan, Rothschild, Ford in drugi najtežji. Srečevali smo se pri zajutreku, se pozdravili,